

Osvrt na Smjernice ekonomske i fiskalne politike za razdoblje 2011-13.

dr. sc. Katarina Ott

Tekst koji slijedi nudi kratki osvrt na „Smjernice ekonomske i fiskalne politike za razdoblje 2011-13.“, te usporedbu tog dokumenta sa „Smjericama ekonomske i fiskalne politike za razdoblje 2010-12.“.

Na sjednici Vlade 6. listopada predstavljene su „Smjernice ekonomske i fiskalne politike za razdoblje 2011-13.“. Nakon uvodnog, u drugom su dijelu obrazloženi ciljevi i prioriteti Vlade koji djeluju odlično. Riječ je o makroekonomskoj i gospodarskoj stabilnosti, optimalnom ozračju za razvoj konkurentnog gospodarstva, jačanju pravne države i vladavine prava, poticanju znanja, izvrsnosti i kulture, i tako dalje, i tako dalje, svemu što bi i svaki građanin vjerojatno poželio. U trećem se dijelu nudi realističan prikaz makroekonomskih kretanja u, nažalost, kriznom razdoblju 2009-10., te ono najzanimljivije - projekcije za 2011-13.

Makroekonomske projekcije za razdoblje 2011-13. su vrlo skromne – rast realnog BDP-a 1,5% 2011., 2% 2012. i 2,5% 2013. Skromnost je vrlina. Bolje skromno, nego pretjerano, međutim zabrinjavajuće je što se kao jedini mogući razlog i tog skromnog oporavka navode „povoljnija kretanja u gospodarskom okruženju, u prvom redu realni rast BDP-a u Europskoj uniji u 2011. na što ukazuju prognoze Europske komisije. Projekcije gospodarskog rasta za Hrvatsku u razdoblju nakon 2011. počivaju na pretpostavci nastavka povoljnih gospodarskih kretanja u EU.“ K tome i sami autori Smjernica napominju da je u EU „značajna količina neizvjesnosti još uvijek prisutna, te da bi se povratak negativnih kretanja u okruženju zasigurno odrazio na Hrvatsku kroz smanjenje inozemne potražnje, povećanje cijene i dostupnosti kapitala te jačanje potrošačkog pesimizma“.

Nije li isključivo oslanjanje na oporavak u EU priznanje da mi sami baš nikako nećemo utjecati na rast realnog BDP-a? Nažalost, jeste. Iako se na početku Smjernica među ciljevima i prioritetima Vlade navodi optimalno ozračje za razvoj konkurentnog gospodarstva i konkurentniji poljoprivredno-prehrambeni i ribarski sektor, sami autori tih istih Smjernica ističu da „postoji problem veličine inozemnog duga koji je u konfliktu s potrebom poboljšanja troškovne i cjenovne konkurentnosti gospodarstva te ograničava mogućnosti djelovanja ekonomske politike“. Kako onda bez mogućnosti djelovanja ekonomske politike ostvariti makroekonomsku i gospodarsku stabilnost i ostale ciljeve i prioritete Vlade?

Četvrti dio je ključan – fiskalna politika u srednjoročnom razdoblju – i teško je pri čitanju ne pomisliti na 15 rebalansa koje smo imali u 12 godina; na nerealno planiranje 2009. koje je rezultiralo s tri rebalansa i porastom proračunskog deficita s 2,3 na 9,3 mlrd kuna; te isto tako nerealno planiranje 2010., u kojoj je deficit planiran za čitavu godinu, realiziran već u prvoj polovici, pa će godina završiti s barem 14 mlrd kuna deficita. Riječ je o deficitu od 4,2% BDP-a samo središnje države, odnosno 4,6% BDP-a deficita opće države. Podsjetimo se, EU će od nas, kad budemo željeli uvesti euro zahtijevati deficit opće države manji od 3% BDP-a.

Deficit opće države manji od 3% BDP-a planira se tek 2013. I nije to tako daleko da se ne bismo mogli strpiti. Međutim, ako se osvrnemo na stare (iz jeseni 2009.) „Smjernice ekonomske i fiskalne politike za razdoblje 2010-12.“ tada nam je za 2010. planiran deficit opće države od 2,3%, a biti će 4,6% BDP-a; za 2011. planirano je 2,2%, a sada se planira 4,8% BDP-a; za 2012. planirano je 1,4%, a sada se planira 3,2% BDP-a. Budući da je ostvarenje iz godine u godinu bilo dvostruko, pa gotovo i trostruko veće od plana, na temelju čega se onda možemo nadati deficitu od „samo“ 1,9% BDP-a 2013.? Zar se koncem 2009., nakon čak tri rebalansa u samo par mjeseci, nije moglo realnije planirati?

Slično je i s usporedbom projekcija javnog duga koje se nude u petom dijelu novih smjernica (2011-13). Starim smjernicama (2010-12) za 2010. planirano je financiranje od 8 mlrd kuna, a sada je 15,4 mlrd kuna; za 2011. planirano je 8,3 mlrd kuna, a sada se planira 16,5 mlrd kuna; za 2012. planirano je 5,6 mlrd kuna, a sada se planira 11,7 mlrd kuna. Budući da je ostvarenje svaki put bilo dvostruko veće od plana, na temelju čega vjerovati da će financiranje 2013. iznositi „samo“ 7, a ne 14 mlrd kuna?

Moglo bi se na sličan način uspoređivati i brojne druge brojke predstavljene u „starim“ i „novim“ smjernicama. Za zainteresirane i radoznale, i stare „Smjernice ekonomske i fiskalne politike za razdoblje 2010-12.“ iz jeseni 2009. i nove „Smjernice ekonomske i fiskalne politike za razdoblje 2011-13.“ iz jeseni 2010. nalaze se na webu i nude obilje (dez)informacija.¹

Još jednom se postavlja ključno pitanje: može li se hrvatskim vladama vjerovati i hoćemo li doživjeti trenutak da nas se otvoreno suoči s konkretnim, nažalost tragičnim činjenicama. A te činjenice su: krajnje nekonkurentno gospodarstvo i preveliki javni sektor. Pritom taj preveliki javni sektor onemogućuje popravljavanje konkurentnosti gospodarstva. Bez vlada koje će imati hrabrosti da i sebe i građane ove zemlje suoče s tim činjenicama, ne možemo se nadati ni spremnosti građana da ih podupiru u provođenju Programa gospodarskog oporavka iz travnja ove godine ili bilo kojeg drugog programa. A bez odlučne provedbe jednog pravog programa, bez temeljitih institucionalnih i strukturnih reformi neće nam pomoći ni oporavak gospodarstva zemalja Europske unije, a ni naš ulazak u Uniju.

---

¹ Dostupno na: [http://www.mfin.hr/adminmax/docs/Smjernice_ekonomske_i_fiskalne_politike_2010_-_2012.pdf] i [http://www.vlada.hr/hr/naslovnica/sjednice_i_odluke_vlade_rh/2010/83_sjednica_vlade_republike_hrvatske].